

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy

maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

SodiqovaShohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Насретдинова Дилфуза Мухаммадиновна</i> ЖЕНЩИНЫ ТАТАРКИ В КУЛЬТУРНОЙ ЖИЗНИ ТУРКЕСТАНА	13-19
<i>Хужаниязов Уктам Ешбаевич</i> ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ АКАДЕМИК МУСИҚАЛИ ТЕАТРИ МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА	20-25
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo'latovich</i> SURXONDARYO VA QASHQADARYO VILOYATLARIDA DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR, AHOLI BANDLIGI VA MIGRATSIYA JARAYONLARI	26-32
<i>Yakubov O'tkir Shermamatovich</i> XX ASRNING UCHINCHI CHORAGIDAGI IQTISODIY, IJTIMOIIY O'ZGARISHLAR VA ULARNING DEMOGRAFIK JARAYONLARGA TA'SIRI	33-37
<i>Саидбобоева Гулзора Нематжоновна</i> ЎРТА ОСИЁ ЭНЕРГЕТИКАЛАРИНИНГ I СЪЕЗДИ ХУСУСИДА	38-43
<i>Muminov Orifxuja</i> QIZILQUMNING LANDSHAFTI VA TARIXIY GEOLOGIYASI	44-49
<i>Avalova Gulshod Murodullayevna</i> HOJI BEKTOSH VALI – MUTASAVVUF FAYLASUF. HOJI BEKTOSH VALI MAJMUASI: TARIXI VA BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	50-55
<i>Айтмуратова Жанылсын Жалгасовна, Жамалов Нурлан Юсупович</i> БУЮК АЛЛОМАЛАРИМИЗНИНГ МЕРОСИНИ ЎРГАНИШ АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ	56-61
<i>Qurbonova Marg'uba</i> TIL SOHASIDAGI O'ZBEKISTON HUKUMATI SIYOSATI, O'ZBEK TILINING DAVLAT TILI SIFATIDAGI NUFUZINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	62-68
<i>Shoto'rayeva Sitora Xudoyberdi qizi</i> BUXORO XONLIGIDA TOJIDDIN HASANXOJANING TUTGAN O'RNI VA IJTIMOIIY FAOLIYATI	69-72
<i>Убайдуллаева Моҳисадаф Суннатилла қизи</i> ҚЎҒИРЧОҚ ЎЙИН ЭНГ ҚАДИМГИ НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОС СИФАТИДА	73-76
<i>Xoliqulov Rustam Sharipovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH SOHASIDAGI AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA-TADBIRLAR	77-82
<i>Fayziyev Farrux Uktamovich</i> IMKONIYATI CHEKLANGAN INSONLAR O'RTASIDA O'TKAZILADIGAN XALQARO SPORT MUSOBAQALARINING RIVOJLANISH TARIXI	83-90
<i>Азаматова Гулмира Байирбековна</i> МЕҲНАТ МИГРАНТЛАРИНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ Қўллаб-қувватлашнинг АЙРИМ ЖИҲАТЛАРИ	91-96

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna, Abduvohidov Behzod</i> ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI O'RNI	97-107
<i>Абдуллаев Алтинбек Янгибаевич, Холиёров Парда Саъдуллаевич</i> КОРХОНАЛАРДА ИНВЕСТИЦИЯЛАР ҲИСОБИНИНГ ИЛМИЙ-МЕТОДОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	108-124
<i>Payazov Murod Maksudovich</i> “O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI” AJDA YO'LOVCHI TASHISH TIZIMINI MODERNIZATSIYALASH DAVR TALABI	125-131
<i>Юнусов Бегенч Мавланбердиевич</i> ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РИВОЖЛАНИШИНИ БАШОРАТЛАШ, УЛАРНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	132-143
<i>Qo'chqarov Baxtiyor Hoshimjanovich, Sayitbaev Shermirza Datkamirzaevich</i> KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI AYLANMA VOSITALARINI SHAKLLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	144-151
<i>Мадрахимов Кахрамон Эгамберганович</i> МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТНИНГ СТРАТЕГИК УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ	152-161
<i>Palvaniyazov Anvar Amatovich</i> MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHDA INVESTITSION SIYOSATNING AHAMIYATI	162-165
<i>Raximbayev Akmal Azatboyevich</i> HUDUDLARDA SANOAT AGLOMERATSIYALARINI SHAKLLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJIRIBALARDAN FOYDALANISH	166-172
<i>Raxmanova Rushana</i> O'ZBEKISTONDA TURIZM RIVOJI VA KADRLAR TAYYORLASHDAGI MUAMMOLAR	173-178
<i>Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li</i> SAMARQAND VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA DINAMIKASI	179-186
<i>Qodirov Bahodir Tursunovich</i> “QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI”NING O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY TARAQQIYOTIDAGI O'RNI	187-192
<i>Bekjanov Dilmurad Yuldashovich, G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich</i> LIZING MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHDA SAMARALI MARKETING STRATEGIYALARINING AHAMIYATI	193-199
<i>Masharipova Durdona</i> RAQAMLI PLATFORMALARNING GLOBAL TASHQI SAVDOGA TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR	200-206
<i>Нурмухамедова Барно Исмаиловна, Урунова Гульнара Чарикулиевна</i> ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ИНИЦИАТИВНОГО БЮДЖЕТИРОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	207-213

<i>Xidirova Marg'uba Rustamovna, Zakirov Asilbek Adilovich</i> KORPORATIV BOSHQARUV MEKANIZMLARI ORQALI AKSIYADORLIK JAMIYATINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	214-218
---	---------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Ismoilov Maxamadixon</i> TALABALARDA FALSAFIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI	219-223
<i>Shaydullayev Normuhammad</i> INSON VA JAMIYAT O'ZARO ALOQALARI: MUVOZANAT VA RIVOJLANISH	224-228
<i>Раджапбоева Хуршида Мақсудовна</i> ШАРОФ РАШИДОВ БАДИЙ-АДАБИЙ МЕРОСИДАГИ ЭСТЕТИК КЛИШЕНИНГ УНИКАЛ ЎЗИГА ХОСЛИГИ	229-233
<i>Abdullayeva Marhabo Uskinbayevna</i> YUSUF XOS HOJIB "QUTADG'U BILIG" ASARIDA AXLOQ MASALASI.....	234-239
<i>Ризаев Илҳом</i> ТАРТИБ ВА ХАОС: ЎЗ-ЎЗИНИ ТАШКИЛЛАШТИРИШ ҲОЯЛАРИНИНГ ТАРИХИЙ ТАДҚИҚИ	240-247
<i>Niyozova Nilufar</i> OQILONA TURMUSH SHAROITINI YARATISHDA OILANING O'RNI	248-252
<i>Usmonov Farrux</i> FAN ETIKASI TUSHUNCHASINING TIZIMLI TAHLILI	253-258
<i>Mirjavxarova Feruzaxon Usmonjonovna</i> AYOLLARNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING IJTIMOY, IQTISODIY VA MADANIY ASOSLARI: TARIXDAN BUGUNGI KUNGACHA	259-266
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA MA'NAVIY VA G'OYAVIY MEKANIZMLAR	267-272
<i>Raxmankulov Farxod Raximkulovich</i> ISLOHOTLAR JARAYONIDA MULKDORLAR QATLAMINING MILLIY O'ZLIGINI ANGLASHINING O'ZIGA XOS JIHATLARI	273-278
<i>Asatov Sodiq Safarovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARGA PRAGMATIK YONDASHUVLARNING IJTIMOY-FALSAFIY TAHLILI	279-284
<i>Yusupova Feruza Zoyirovna</i> AXLOQIY TAFAKKURNING TAKOMILASHUVIDA AXLOQIY IDEALGA BO'LGAN EHTIYOJ	285-290
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SINERGETIKANING FALSAFIY VA IJTIMOY DUNYOQARASHGA TA'SIRI	291-296
<i>Saodatov Alimardon Abduraxmonovich</i> YOSHLARDA TABIAT IFLOSLANISHINI OLDINI OLISH VA UNI ASRAB AVAYLASH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH	297-302

<i>Matluba Abduqodirovna Abdalimova</i> FALSAFIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA ANALITIK VA KRITIK YONDASHUVLAR	303-307
<i>Safarova Tumaris Rustamkulovna</i> KOTIB CHALABIYNING SHARQ ILM-FAN TARAQQIYOTIDA TUTGAN O'RNI	308-312
<i>Турсунов Мухиддин Болтаевич</i> АФСОНАВИЙ ДУНЁҚАРАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА УНИНГ ИНСОН ТАФАККУРИГА ТАЪСИРИ	313-316
<i>Mamanov Jamoliddin Abduraximovich</i> XRISTIANLIK DININING KELIB CHIQISHI VA G'ARB DAVLATLARIGA TARQALISHI	317-326
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Karimova Ozodakhon Avazovna</i> LINGUOPRAGMATIC STUDY OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH A SOMATIC COMPONENT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	327-338
<i>Sayfiddinova Gulnoza</i> MILLIY UYG'ONISH DAVRI QO'QON ADABIY MUHITIDAGI AYRIM TURKUM SHE'RLARNING JANRIY XUSUSIYATLARI	339-344
<i>Abdullayev Ziyodbek Mansurovich</i> O'ZBEK VA NEMIS TILLARI ANTROPONIMIKASIDA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR: KONTRASTIV TAHLIL	345-352
<i>Otaboyeva Mazmuna Rahimovna</i> FE'LNING SEMANTIK VA GRAMMATIK KATEGORIYALARIDAGI DARAJALANISHI: O'ZBEK VA INGLIZ TILLARI MISOLIDA	353-359
<i>Алиева Эльвина, Темирова Озода</i> ПОВЕЛЕНИЯ И ПОБУДИТЕЛЬНЫЕ ВЫСКАЗЫВАНИЯ СО ЗНАЧЕНИЕМ ЖЕЛАНИЯ В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ В. Ф. ХОДАСЕВИЧА	360-365
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat o'g'li</i> BADIIY TARJIMADA LEKSIK-GRAMMATIK TRANSFORMATSIYALAR TADQIQI (JON GRINNING "THE FAULT IN OUR STARS" ROMANINING O'ZBEK TILIGA TARJIMASI MISOLIDA)	366-372
<i>Maxmudova Farangiz Muzaffar qizi</i> SAID AHMAD HAJVIYALARIDA YUKLAMALARNING AHAMIYATI	373-378
<i>Abdumajitov Xurshid Alisher o'g'li</i> MULOQOT VA MADANIYAT SHARHIDAGI SPORT TILI	379-382
<i>Rajabova Karomat Chorshanbi qizi</i> TURKOLOGIYADA SO'ZLASHUV USLUBIGA DOIR IZLANISHLAR	383-389
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA JINOIY LINGVISTIK BIRLIKLARNING SHAKLLANISHIDA STILISTIK VOSITALARNING O'RNI	390-396
<i>Xasanova Kamila Baxtiyorovna</i> STUDYING ETHNOGRAPHIC VOCABULARY IN THE UZBEK LANGUAGE	397-401
<i>Бобаева Шахноза</i> ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКОВЫХ ЕДИНИЦ В РЕЧИ	402-407

<i>Рузибаева Азиза Қаҳрамановна</i> АВАЗ ЎТАР ИЖОДИНИНГ ЎЗБЕК ТИЛИГА ТАЪСИРИ	408-413
<i>Umurzakova Aygul Umarovna</i> ARAB TILSHUNOSLIGIDA ZIYORAT TURIZMI TERMINOLOGIYASINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISH JARAYONI	414-418
<i>Sobirova Nodirabegim Murodjon qizi, Egamberdiyeva Sarvinoz Esonali qizi</i> STILISTIK FIGURALARNING TARJIMADAGI O'ZIGA XOSLIGI	419-423
<i>Xo'jamberdiyeva Gavhar Ilhom qizi</i> INGLIZ TILIDA "CHILD" KONSEPTINI AKS ETTIRUVCHI NOMINATSIYALAR	424-427
<i>Мирзаева Феруза Самижоновна</i> ЎЗБЕК ХАЛҚ МАҚОЛЛАРИДА АНТРОПОНИМЛАРНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ	428-433
<i>Badalbayeva Maloxat Yulchiyevna</i> TRANSLATION FEATURES OF EMERGENCY TERMS IN ENGLISH AND UZBEK: A COMPARATIVE ANALYSIS	434-438
<i>Berdimurotova Sevara Maxmudovna</i> RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR SOHASIDAGI O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI NEOLOGIZMLARNING YASALISH USULLARI VA QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI	439-444
<i>Po'latova Sarvinoz Botir qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA ZIDDIYATLI KOMMUNIKATSIYANING LIGVISTIK EKSPERTIZASI	445-449
<i>Aripova Saodat Taxiroyvna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI HIKOYALAR TARJIMASINING LINGVOKULTUROLOGIK XUSUSIYATLARI	450-453
<i>Azamatova Gulnoza</i> THE GRAMMATICAL CATEGORY OF NUMBER IN THE GERMAN LANGUAGE	454-458
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Мухитдинова Фирюза</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ И ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	459-465
<i>Imotnniyozov Doniyorbek Baxtiyor o'g'li</i> MULKNI BEGONALASHTIRISH SHARTNOMALARIGA OID KONSEPTUAL YONDASHUVLAR	466-470
<i>Ёкубов Шухратжон Восиджон угли</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК АВТОР И ИЗОБРЕТАТЕЛЬ: АНАЛИЗ ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ПРОИЗВЕДЕНИЙ И ИЗОБРЕТЕНИЙ, СОЗДАННЫХ ИИ, В РАМКАХ АВТОРСКОГО ПРАВА И ПАТЕНТНОГО ПРАВА	471-477
<i>Худайбердиева Мафтуна Зафар кизи</i> ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРАВА ДЕТЕЙ НА БЕСПЛАТНОЕ И КАЧЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ И АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ	478-483
<i>Begimov Rufat Musurmonovich</i> KONSTITUTSIYA – HUQUQ VA ERKINLIKLARIMIZ KAFOLATI	484-488
<i>Миножиддинов Абдурасул Баходирович</i> АЛИМЕНТ МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	489-494

<i>Иброҳимов Азимжон Абдумумин угли</i> “ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛИК ҚОНУНЧИЛИГИДА КОРПОРАТИВ МУНОСАБАТЛАРГА ОИД ҚОИДАЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ: КОНЦЕПТУАЛ ЁНДАШУВ”	495-500
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FUQAROLIK KODEKSINING YANGI TAHRIRI LOYIHASI BIRINCHI BO'LIM 6-BOBIDAGI KONSEPTUAL MASALALAR TAHLILI	501-507
<i>Ғайбуллаев Соҳибжон Ғайбуллаевич</i> ИЖАРА ШАРТНОМАСИГА ОИД ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ БЎЙИЧА АЙРИМ ЁНДАШУВЛАР	508-514
<i>Саидов Бобур Бахромжонович</i> ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ЗАЩИТЫ ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В ВЕБ-РАЗРАБОТКАХ	515-524
<i>Асадов Шаҳриддин Фахриддинович</i> РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА МАСЛАҲАТ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШНИ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ	525-529
<i>Ганиев Нихолбек Валиевич</i> НОТИЖОРАТ КОРПОРАТИВ ТАШКИЛОТЛАР	530-536
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Ortiqova Nargiza Akramovna</i> O'QUVCHILARDA TARBIYAVIY QADRIYATLAR MANBALARI VOSITASIDA UZLUKSIZ MA'NAVIY TARBIYANI OSHIRISHGA QARATILGAN SAMARALI PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALAR	537-541
<i>Jamalova Nargiza Ulug'bek qizi</i> PEDAGOGIKA VA GUMANITAR FANLARINING JAMIYATDA TA'LIMNING O'ZGARISHI VA RIVOJLANISHIDA TUTGAN O'RNI	542-547
<i>Norboyev Nabijon Narziqulovich</i> SHAHMAT O'YININING SHAXS INTELEKTUAL SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	548-553
<i>Batirov Behzod Baratovich</i> FIZIKA TA'LIM MAZMUNINI TABAQALASHTIRISHNING O'ZIGA XOSLIGI	554-559
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i> GENDER METODINING NAZARIY ASOSLARI	560-564
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i> BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIGA INNOVATSION O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI VA PEDAGOGIK SHAROITLARI	565-569
<i>Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich</i> MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR JISMONIY TARBIYASINING PEDAGOGIK SHARTLARI	570-575
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> JISMONIY YUKLAMADAN CHARCHASH VA QAYTARILISH DAVRLARINING FIZIOLOGIYASI	576-580
<i>Xudaykulova Dilbarxon Zokirovna, Erkinova Dilshoda Sherali qizi</i> BOLALARDA TADQIDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN PEDAGOGIK JARAYONNING ASOSIY XUSUSIYATLARI	581-586

<i>Eshdavlatov Abdullo Boybo'ri o'g'li, Uralov Sardor Abdulla o'g'li</i> TALABALARNING VOLEYBOL MASHG'ULOTLARIDA TEXNIK TAYYORGARLIGI	587-593
<i>Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li</i> INGLIZ TILINI O'QITISHDA TALABALARNING MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI TIL ELEMENTLARI ORQALI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	594-607
<i>Mirzaeva Kamola Uralovna</i> THE ROLE OF THE FAMILY INSTITUTE IN EDUCATING A PROFESSIONAL GENERATION	608-612
<i>Tursunboyeva Mukhlisa Anvar kizi</i> BILINGUALISM AS A PROMISING FORM IN CHILDREN'S EDUCATION	613-619
<i>Ҳақназарова Нилуффар Қуранбоевна</i> ТАЪЛИМ ТРАНСФОРМАЦИЯСИ ШАРОИТИДА ПЕДАГОГ КАДРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ТИЗИМИНИ СТРУКТУРАВИЙ-ФУНКЦИОНАЛ ТАЪМИНОТИ	620-625
<i>Sheraliyeva Shahnoza Usmanovna</i> INGLIZ TILIDA TALABALAR YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA TURLI YOZMA MATN NAMUNALARINI TAHLIL QILISHGA QARATILGAN MASHQLARNING AHAMIYATI	626-633
<i>Джанабаева Адина</i> ВОЗМОЖНОСТИ ЦИКЛА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ФОРМИРОВАНИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	634-641
<i>Xoliqnazarov Azamat Begaliyevich</i> TALABALARNING JISMONIY TARBIYA MASHG'ULOTLARIDA KUCH QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISH	642-646
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> QASHQADARYO VILOYATIDA PEDAGOGIKA FANINING RIVOJLANISHIDA XOTIN-QIZLARNING O'RNI	647-651
<i>Садиев Валижон</i> СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ РАЗВИТИЯ ПАТРИОТИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ УЧАЩИХСЯ В УСЛОВИЯХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	652-657
<i>Pulatova Muhabbat Egamberdievna</i> UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA O'QITUVCHILARDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYASI	658-663

Received: 10 November 2024
Accepted: 15 November 2024
Published: 25 November 2024

Article / Original Paper

KARAKALPOK STATE ACADEMIC MUSICAL THEATER IN THE YEARS OF INDEPENDENCE

Khujaniyazov Uktam Yeshbaevich,

Head teacher, Department of Social Sciences,

Nukus State pedagogical Institute

Doctor of philosophy in historical sciences (PhD)

E-mail: uktam.1981@list.ru

Abstract. Today, our country, which has gained independence, is moving along the path of development, having found its way and direction in various spheres. Such growth is also observed in the field of theatrical art. This article tells about the history of the development of the Karakalpak State Academic Musical Theater named after Berdak, one of the major theaters of our country, during the years of independence, and about the achievements of the theater team during the years of independence.

Keywords: independence, theatre, scene, historical, repertoire, actor, musical, international, drama, nomination.

ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ АКАДЕМИК МУСИҚАЛИ ТЕАТРИ МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА

Хужаниязов Уктам Ешбаевич,

Нукус давлат педагогика институти

Ижтимоий фанлар кафедраси катта ўқитувчиси

Тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

Аннотация. Бугунги кунда ўз мустақиллигини қўлга киритган давлатимиз турли соҳаларда ўз йўли, йўналишини топган ҳолда тараққиёт йўлини босиб ўтмоқда. Бундай юксалиш театр санъати соҳасида ҳам ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда. Ушбу мақолада юртимиздаги катта театрлардан бири Бердақ номидаги қорақалпоқ давлат академик мусиқали театрининг мустақиллик йилларидаги тараққиёти тарихи ҳақида сўз боради ва театр жамоасининг мустақиллик йилларида қўлга киритган ютуқлари ҳақида айтилади.

Калит сўзлар: мустақиллик, театр, сахна, тарихий, репертуар, актёр, мусиқали, халқаро, драма, номинация.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI9Y2024N02>

Кириш. Мустақилликнинг илк кунлариданоқ мамлакатимизда барча соҳалар каби маданият соҳасига, хусусан, театр санъатига алоҳида эътибор қаратилиб, ижодкорлар, санъаткорлар ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб келинмоқда. Бунини Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 20 октябрдаги “Ўзбекистонда театр ва мусиқа санъатини янада ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-1280-сонли фармони ва Ўзбекистон

Республикаси Президентининг 2018 йил 28 ноябрдаги “�збекистон Республикасида миллий маданиятни янада ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПҚ-4038 сонли, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 28 октябрда қабул қилинган “Ўзбекистонда театр ва мусиқа санъатини янада ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонни амалга ошириш масалалари ҳақида”ги 415-сонли, 2019 йил 18 апрелида қабул қилинган “Давлат театрлари ва концерт-томоша муассасалари фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 329-сонли, 2020 йил 23 майда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасида музей ва театрларнинг маркетинг фаолияти самарадорлигини ошириш тўғрисида”ги 325-сонли Қарорларидан ҳам кўриш мумкин.

Адабиётлар таҳлили ва методлар. Мақола умум қабул қилинган тарихий методлар, яъни тарихийлик, қиёсий-мантиқий таҳлил, кетма-кетлик, холислик ҳамда фанлараро ёндашувлар асосида ёритилган. Мавзунинг тарихшунослиги эса кенг қамровли бўлиб мақолани ёритишда Т. Алланазаров[1], А. Пирназаров[5], Ж. Айтмуратов[2], Л. Уразова[10], Т. Баяндиев[3], Г. Рахмановаларнинг[6] илмий мақолалари, нашр эттирган асарлари, шунингдек матбуот материаллари таҳлил қилинди ва фойдаланилди.

Юқорида номлари кўрсатилган муаллифлар тадқиқотларида театрнинг турли даврлардаги тарихи, истиқболлари ҳақида маълумотлар берилган бўлиб, бу маълумотлар мазкур мақолани ёритишда катта илмий аҳамият касб этди.

Муҳокама. Мустақиллик йилларида қорақалпоқ театр санъати ҳам ҳар жиҳатдан камол топиб, ўз тараққиётида бир қанча ютуқларни қўлга киритди. Бугунги кунда қорақалпоқ диёрида 3 та давлат театри мавжуд бўлиб булар, Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат мусиқали академик театри, Сапар Хўжаниёзов номидаги Қорақалпоғистон ёш томошабинлар театри ва Қорақалпоқ давлат кўғирчоқ театрларидир. Бу театрлар жамоалари мустақиллик йилларида халқ маънавиятини юксалтириб, халқни Ватанга садоқат, Она-юртга муҳаббат руҳида тарбиялашга, келажак авлодларни комил инсонлар қилиб етиштиришга ўз ҳиссаларини қўшиб мустақиллик даври солномасини янги асарлар, янги томошалар билан бойитиб оммани хушнуд этишмоқда.

Натижалар. Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат академик мусиқали театри юртимиздаги катта театрлардан биридир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Мамлакатимиздаги энг қадимий театрлардан бири бўлган Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат мусиқали театри юртимизда ҳам, чет элларда ҳам маълум ва машҳурдир”[4; 209] деб айтганидек, театр нафақат Ўзбекистонда, балки чет элларда ҳам танилган. Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат академик мусиқали театри 1926 йили 8 ноябрь куни Тўрткўл шаҳрида “Тонг нури” труппа жамоаси асосида Қосим Авезовнинг “Тилак йўлида” 4 пардали драмаси билан ўзининг фаолиятини бошлаган. Мустақиллик шарофати билан театр 1991 йили Қорақалпоқ давлат мусиқали драма театри мақомини олди ва унга қорақалпоқ мумтоз шоири Бердақ номи берилди. Театрда бугунги кунгача 326 га яқин миллий ва жаҳон драматургия намуналари саҳналаштирилган.

Истиқдолнинг дастлабки йилларида юртимизда кечаётган иқтисодий қийинчиликлар сабабли театр жамоаси мураккаб иқтисодий жараёнларни бошидан кечирди. Лекин шунга қарамасдан театр жамоаси спектаклларни саҳналаштириб борди.

Бу даврда театр жамоасида Ш. Утемуродов, М. Халмуратова, Ж. Бабанов, Қ. Заримбетов, А. Абдалиев, Б. Қайипов, З. Сапова, Т. Қайипназарова, Е. Саекеев, Х. Айимбетов, С. Айимбетова, М. Исмаилова, Б. Узақбергенов, М. Сапаева, У. Қосимбетов, Қ. Данияров, Қ. Қаландаров, У. Юсупова, А. Пиязова, Б. Назаримбетов каби актёр ва актрисалар, режиссёрлардан эса Н. Ансатбаев, Қ. Абдиреймов, Б. Баймурзаев, Ж. Султанбаев, Б. Утебаевлар фаолият юритишган.

Мазкур йиллари театр репертуаридан М. Низановнинг “Икки дунё овораси”, П. Қаиповнинг “Тири етимлар”, К. Жетписбаевнинг “Бу қандай той”, Ж. Хожановнинг “Қўшнининг қизи”, И. Садиқовнинг “Хожи аканинг хотинлари”, К. Раҳмановнинг “Қайсарнинг муҳаббати”, Б. Журтовнинг “Қайнонамнинг хийласи” каби саҳна асарлари ўрин олди. Кейинчалик театр ижодий жамоаси М. Шамхановнинг “Қайнона”, К. Матмуратовнинг “Кечиккан муҳаббат”, С. Балғабоевнинг “Энг чиройли келинчак”, К. Раҳмановнинг “Ёр дийдори”, А. Отениязованинг “Қиз ор-номуси”, С. Жумағуловнинг “Муҳаббат кудрати”, П. Тилегеновнинг “Виждон” каби саҳна асарларини саҳналаштиришди.

1996 йили театр ижодий жамоаси учун сермахсул йил бўлди. Мазкур йил театр ҳаётида катта воқеа бўлган “Ойжамол” номли биринчи қорақалпоқ миллий балети Т. Хожасов томонидан саҳналаштирилди[9;51]. Шунингдек Н. Ансатбаев шоир А. Ориповнинг “Соҳибқирон” драмасини саҳналаштирди. Бу спектакль Буюк соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишланиб, Тошкент шаҳрида ўтказилган театрлараро кўрик танловида қатнашди. Б. Узақбергенов Амир Темур ролини ижро этган энг яхши актёр деб тан олинди ва унга “Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист” унвони берилди[8]. 1997 йили эса, Тошкент шаҳрида Марказий Осиё театрлари ўртасида ўтказилган “Наврўз-97” фестивалида театр жамоаси ўзининг “Соҳибқирон” спектакли билан қатнашиб, унда Амир Темур ролини ижро этган Б. Узақбергенов “Энг яхши эркак роли” ижрочиси номинацияси ғолиби бўлди.

Мустақиллик йилларида театр жамоаси салмоқли ютуқларни қўлга киритди, кўплаган халқаро ва республика кўрик танловларига қатнашди. Жумладан, театр жамоаси 1999 йил Тошкент шаҳрида ўтказилган анъанавий “Наврўз-99” театрлар фестивалига Б. Баймурзаевнинг “Баддуо” спектакли билан қатнашиб, “Энг яхши аёл образи” номинациясини қўлга киритди.

Шунингдек, 2009 йили Ўзбекистонда йил якуни бўйича ўтказилган театрлараро танловда “Йилнинг энг фаол театри” номинациясини олишга эришди. 2013 йили «Сени куйлаймиз, замондош!» Республика кўрик-танловида Қ. Норқобилнинг “Нур сояда қолмайди” спектакли билан иштирок этиб, III ўринга сазовор бўлди ва унда Шабнам ролини ўйнаган С. Аннакулова “Энг яхши аёл роли” ижрочиси номинацияси ғолиби бўлди. 2017 йили театр жамоаси республика театрлари орасида ўтказилган “Сени куйлаймиз, Замондош” кўрик танловига К. Раҳманов, Қ. Заретдиновларнинг “Муҳаббат шамоли” мусиқали драмаси билан қатнашиб, III ўринни, 2018 йили Тошкент шаҳрида ўтказилган “Дебют-2018” V-Республика кўрик-фестивалига М. Реймов томонидан саҳналаштирилган “Лувр ўрдаги” спектакли билан қатнашиб биринчи ўринни,

2019 йили Нукус шаҳрида бўлиб ўтган «Сени куйлаймиз, замондош!» V-Республика театрлар кўрик –танловида Ўзбекистон Республикаси Қаҳрамони Олланӣз Утенийзов ҳаётига бағишланган “Саховат боғи” (муаллиф К. Каримов, режисёр М. Усенов) спектакли билан қатнашиб биринчи ўринни олишга муяссар бўлишди.

Мустақиллик йиллари театр жамоаси республика ҳамда чет эллардаги ижодий сафарлари ҳам муваффақиятли ўтиб келмоқда. Чунончи, 1993, 2000 йиллари Тошкент шаҳрида, 2001 йили Хоразм вилоятида ўтказилган Қорақалпоғистон Республикаси маданият кунларида фаол қатнашдилар, шунингдек, 2016 йили май ойида театри жамоаси Тошкент шаҳрига ижодий сафарда бўлиб, Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театрида Қ. Заретдиновнинг “Тўмарис” ва Н. Муҳаммединовнинг “Ажиниёз” операларини, ҳамда театр симфоник оркестрининг “Ассалом Тошкент оқшоми” номли концерт кечасини театр мухлисларига инъом этишди. Мазкур йилнинг ноябрь ойида эса театр ижодкорлари Ўзбек Миллий академик драма театри саҳнасида И. Султоннинг “Иймон” спектаклини саҳналаштиришди. Шунингдек театр жамоаси 2017 йил ноябрь ойида Бухоро вилоятида, 2018 йили апрель ойида Навоий вилоятида Н. Аббосхоннинг “Танҳо юлдуз” спектакли билан, мазкур йилнинг декабрь ойида “Ўжарлар” спектакли билан Ўзбек Миллий академик драма театрида, 2019 йили апрель ойида Тошкент шаҳрида Чингиз Айтматовнинг “Жамила” асари асосида саҳналаштирилган спектакли билан, 2024 йили Чингиз Айтматов асар асосида М. Реймов томонидан саҳналаштирилган “Лувр ўрдаги” спектакли билан Қирғизистон Республикаси Бишкек шаҳридаги Қирғизистон давлат академик драма театрида ижодий сафарда бўлишди.

Шу билан бирга театр ижодий жамоаси республика миқёсида ўтказилаётган байрам ва тадбирларида ҳамда концерт дастурларда фаол қатнашиб келмоқда.

2012 йили театр биносида қурилиш-таъмирлаш ишлари олиб борилди ва бунга давлатимиз томонидан 3 миллиард 568 миллион сўм маблағ ажратилди. Театрнинг моддий-техник базаси мустаҳкамланиб янги ёритиш, саҳна ва овоз кучайтириш ускуналари билан таъминланди[11;2]. 2014 йили Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши томонидан театр моддий-техник базасини мустаҳкамлаш учун 108 млн, 2015 йили эса, 206 млн сўм ажратилди.

Бугунги кунда театр репертуари ҳалқимиз ўтмишининг энг нурли саҳифаларига бағишланган, улуғ аллома ва мутафаккирлари, адибу шоирлари, саркарда ва давлат арбоблари ҳақидаги тарихий саҳна асарлари билан бойимоқда. Жумладан, 2012 йили Н. Давкараевнинг “Алпомиш” мусиқали драмасининг янги варианты, 2013 йили Қ. Заретдинов, И. Юсуповларнинг “Тўмарис” операси, 2014 йили Н. Муҳаммеддинов, И. Юсуповларнинг “Ажиниёз” операси, 2015 йили Қ. Заретдиновнинг “Қирқ қиз” миллий балети, 2016 йили Қ. Матмуратовнинг “Бердақ” мусиқали драмаси, 2023 йили Уйғун асари асосида Т. Сейтжанов, Ш. Абидовларнинг “Абу Райҳон Беруний” тарихий драмаси ва Қ. Заретдиновнинг “Едеге – Тўхтамиш – Амир Темур” тарихий опералари саҳналаштирилиб, халқимизга тортиқ этилди. Бундай спектаклларнинг саҳналаштирилиши, юртимиз ёшлари онгида мардлик ва жасурлик хислатларини шакллантириш, шунингдек уларни Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш, ҳамда, уларда она юрти ва халқига бўлган чексиз меҳр ҳиссини пайдо қилишда катта аҳамият касб этади.

2017 йил театр тарихида муҳим воқеа содир бўлди. Ўзбекистон Республикаси Маданият Вазирлигининг 2017 йил 22 февралдаги 240-сонли қарори билан Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат мусиқали театрига “Академик театр” мақоми берилди. Бу эса театр жамоасини янгидан-янги ютуқларга илҳомлантирди. Мазкур йили театр ўзининг 90 йиллигини кенг турда нишонлади[7].

Кейинги йилларда театри жамоаси ижодий имкониятларини янада кенгайтириб, чет элларга ижодий сафарлар уюштиришиб, жаҳон миқёсида ўтказилаётган танлов ва фестивалларда муносиб иштирок этишиб, турли номинациялар бўйича муваффақиятларга эришмоқда. Жумладан, 1993 йил Ашхобод шаҳрида ўтказилган “Наврўз-93” халқаро театр фестивалида ўзининг “Шарьяр” спектакли билан қатнашди унда театр актрисаси Ж. Сағиндикова спектаклдаги роли учун “Энг яхши аёл роли” ижрочиси номинацияси ғолиби бўлди[9]. 2008 йили Ашхобод шаҳрида ўтказилган “Қўшиқ-мусиқа-инсониятнинг руҳий бойлиги” номли фестивалга театр оркестри ва вокал артистлари иштирок этишган бўлса, 2009 йили театр жамоаси Мисрда бўлиб ўтган XXI халқаро театр фестивалига С.Балғабоевнинг «Энг сулув келинчак» спектакли билан қатнашди. 2014 йили Ашхобод шаҳрида ўтказилган “Бахтиёр давримиз театри” атамасидаги халқаро театрлар фестивалига эса “Энг сулув келинчак” номли спектакли билан иштирок этишиб жаҳон халқларини қорақалпоқ театр санъати билан таништиришга муяссар бўлди. 2018 йили Қирғизистон давлатида ўтказилган “Айтматов ва театр” халқаро театрлар фестивалига Ч. Айтматов асари асосида сахналаштирилган “Лувр ўрдаги” номли спектакли билан қатнашиб III ўринни эгаллади. 2021 йили июль ойида Туркия давлатининг Трабзон шаҳрида ўтказилган Халқаро театрлар фестивалига Ч. Айтматов асари асосида сахналаштирилган “Жамила” спектакли билан қатнашди[8; 892].

Хулоса. Аминмизки, театр жамоаси мустақиллик йилларида халқ маънавиятини юксалтириб, халқни Ватанга садоқат, Она-юртга муҳаббат руҳида тарбиялашга, келажак авлодларни комил инсонлар қилиб етиштиришга ўз ҳиссасини қўшиб бораверади ва мустақиллик даври солномасини янги асарлар, янги томошалар билан бойитиб оммани хушнуд этаверади.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Алланазаров Т. Театр ҳам драматургия. – Нөкис, Қарақалпақстан. 1982. – 178 б.
2. Айтмуратов Ж. Роль Каракалпакского государственного театра в развитии национальной культуры в 20-40-х гг. XX века. //Вестник ККО АН РУз. 2012. №1. – С. 86-89.
3. Баяндиев Т. Современные проблемы театра. (на примере Каракалпакского театра). – Ташкент, 2008. – 142 с.
4. Мирзиев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан қураимиз. – Тошкент, Ўзбекистон. 2017.
5. Пирназаров А. Режиссура Каракалпакского гостеатра имени К.С. Станиславского (истоки и формирование). – Нукус, Каракалпакстан. 1983. – 108 с.
6. Рахманова Г. Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат мусиқали театрида мусиқали асарлар сахналаштирилиш аҳамияти. // "Oriental Art and Culture" Scientific-Methodical Journal - Volume 2 Issue 4 / December 2021.
7. Раҳманова Г. Бердақ атындағы Қаракалпак мәмлекетлик академиялық музыкалы театрына 90 жыл. – Нөкис, Билим. – 200 б.

8. Сейтназарова Т. Бердақ номидаги қорақалпоқ давлат академик мусиқали театрининг шаклланиш жараёнлари // “Oriental and Culture” Scientific-Methodical Journal. Volume 4, Issue 1/ February 2023.
9. Уразова Л. Состояние театрального искусства Каракалпакстана в середине 80-х-начале 90-х годов XX века. //Вестник ККО АН РУз. 2011. №2.
10. Уразова Л.К. Из истории развития Каракалпакского государственного музыкального театра им. Бердаха. //Вестник ККО АН РУз. 2006. №3.
11. Хожамуратова П. Улкен театрымиз қайта туўылды. //Қарақалпақстан жаслари. 2013 №1.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/9 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).